

Στον θρυλικό «Και» (Quais) παρουσιάστηκε το δίτομο έργο «Η Προκυμαία της Σμύρνης»

Φωτογραφίες: Α. Βικέτος

Ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου στην παρουσίαση του βιβλίου στην προκυμαία της Σμύρνης

Ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου, η Μαριάννα Κορομηλά και η Γενική Πρόξενος της Ελλάδος στην Σμύρνη, Αργυρώ Παπούλια.

Το εξώφυλλο του βιβλίου

Μερική άποψη της προκυμαίας, όπως είναι σήμερα.

Του Α. Βικέτος

Για τη Σμύρνη, την καταστροφή της και το διωγμό των Ελλήνων κατοίκων της, έχουν γραφτεί πολλά (ιστορικά, μυθιστορήματα, κ.ά.) αξιόλογα βιβλία. Όμως το «νεογέννητο» δίτομο έργο «Η Προκυμαία της Σμύρνης, Ανιχνεύοντας ένα σύμβολο προόδου και μεγαλείου» που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις ΚΑΠΟΝ στην Αθήνα, είναι μοναδικό στο είδος του και στη διεθνή βιβλιογραφία. Συγγραφείς του έργου είναι οι σμυρναϊκής καταγωγής Γιώργος Πουλημένος, αναλυτής-προγραμματιστής, και Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου, ειδικός στα γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα, μελετητής της σμυρναϊκής ιστορίας και τοπογραφίας. Το δίτομο έργο αποτελεί καρπό πολυετούς και επίπονης προσπάθειας των συγγραφέων.

Η μοναδικότητά του έγκειται στο ότι αποτελεί μια πρωτότυπη παρουσίαση της περίφημης Προκυμαίας της Σμύρνης. Από την ολοκλήρωση του έργου το 1875 έως την πυρπόληση της Σμύρνης το 1922, το θαλάσσιο μέτωπο, γνωστό ως «Και», με τα πολυτελή μέγαρα, τα θέατρα και τα καφενεία, τα ξενοδοχεία και τα προξενεία και βέβαια το λιμάνι, έγινε η πιο χαρακτηριστική εικόνα της κοσμοπολίτικης πόλης και το σύμβολο μιας ολόκληρης εποχής.

Το δίτομο έργο παρουσίασε στη διάρκεια περιδιάβασης στον φυσικό του χώρο, το θρυλικό «Και» (Quais) κατά τον 19ο αιώνα, λεωφόρος Κεμάλ Ατατούρκ σήμερα, ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου, σε περίπου 50 μέλη της Πολιτιστικής Εταιρείας ΠΑΝΟΡΑΜΑ, που ταξίδεψαν ειδικά στην Σμύρνη από την Αθήνα με επικεφαλής την ιστορική Μαριάννα Κορομηλά.

Το δίτομο βιβλίο αναφέρεται διεξοδικά στην προκυμαία της Σμύρνης, εκεί όπου γράφτηκε, πριν 96 χρόνια, ο επίλογος της καταστροφής της πόλης και των Ελλήνων κατοίκων της το 1922. Η προκυμαία ήταν ένα τεράστιο για την εποχή του (1869-75) κατασκευαστικό έργο και παράλληλα ο καθρέφτης της πόλης. Φιλοξένησε, σύμφωνα με τον Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου, στα 3.350 μέτρα του μήκους του όλων των ειδών και χρήσεων κτίσματα,

όπως: κατοικίες, προξενεία, λέσχες, κινηματοθέατρα, καφεζυθοπωλεία, ξενοδοχεία, γραφεία, αποθήκες, τράπεζες και κρατικές υπηρεσίες. Σήμερα ο επισκέπτης βλέπει ελάχιστα από αυτά ως αποτέλεσμα τόσο της καταστροφικής πυρκαγιάς του Σεπτεμβρίου του 1922 όσο, και κυρίως, της ξέφρενης ανοικοδόμησής της περιόδου 1950-70 που άλλαξε πλήρως την εικόνα του παραλιακού μετώπου της πόλης. Επιπλέον, σήμερα έχει μεταβληθεί ακόμα και η ίδια η τοπογραφία της προκυμαίας, μετά τα έργα της επιχωμάτωσης της δεκαετίας του 1990, με αποτέλεσμα να χαθεί η ζωτικής σημασίας επαφή της με τη θάλασσα.

Το δίτομο έργο των Πουλημένου και Χατζηκωνσταντίνου παρουσιάζει με πρωτότυπο και εποπτικό τρόπο το «Και» ως , όπως σημειώνουν οι συγγραφείς, «ένα ενιαίο αρχιτεκτονικό, τοπογραφικό και ιστορικό σύνολο».

Οι συγγραφείς του βιβλίου αξιοποίησαν το σύνολο των διαθέσιμων πηγών (βιβλιογραφία, τύπο, φωτογραφίες, χάρτες, εμπορικούς οδηγούς κ.ο.κ.) στην Ελλάδα και διεθνώς. Μελετήθηκαν εκατοντάδες καρτ-ποστάλ και πανοράματα, όπου αποτυπώνονται τα μεγαλοπρεπή ιδιωτικά μέγαρα, θέατρα, καφέ, προξενεία, λέσχες και ξενοδοχεία του «Και», καθώς και η ζωρή κίνηση του λιμανιού.

Πρόκειται για τις διαφορετικές πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου της Σμύρνης, μιας σημαντικής πόλης-κόμβου που, αν και βρισκόταν στην Ανατολή, ανέπνεε για αιώνες τον αέρα της Δύσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ιστορία των νοοίκων του «Και», που αποτελούσαν μέλη μιας δυναμικής, πολυεθνικής κοινωνίας.

Με βάση αυτά το καθένα από τα 200 και πλέον κτίσματα που καταγράφηκαν, μελετήθηκε και σχεδιάστηκε ξεχωριστά, ενώ με την χρήση ψηφιακής τεχνολογίας επιχειρήθηκε για πρώτη φορά μία συνολική ανασύσταση του παραλιακού μετώπου της Σμύρνης, που συμπληρώνεται με πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Στην περιδιάβαση στο «Και» για την παρουσίαση του βιβλίου αναβίωσε η «χρυσή εποχή» της πρωτεύουσας της Ιωνίας.

Ο Αχιλλέας Χατζηγεωργίου αναφέρθηκε διεξοδικά στην ιστορία της περιοχής και έκανε στάσεις στα 14 κτήρια του «Και» της προ του 1922 εποχής, που σώζονται σήμερα πλήρως ή μερικώς. Αυτά εί-

ναι:

- Οικία (Atatürk Caddesi Cd 364) .
- Οικία Αθανασούλα / Κωνσταντινίδη (Atatürk Cd 362)
- Οικία Lafont (Atatürk Cd 360)
- Οικία Παπαδημητρίου (Atatürk Cd 264)
- Οικία Καπετανάκη – Ελληνικό Γενικό Προξενείο (Atatürk Cd 262)
- Πρόκειται για την κατοικία του Εμμανουήλ Καπετανάκη ή Απέργη, πλούσιου εμπόρου και κατασκευαστή κτιρίων συσκευασίας αποξηραμένων σύκων και σταφίδων. Ο Καπετανάκης, Ιταλός υπήκοος, το 1921 νοίκιασε το οίκημα στο Ιταλικό προξενείο. Κατόπιν ήρθε πρόσφυγας στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε πρώτα στην Πάτρα και μετά στην Πεύκη όπου και πέθανε, αφήνοντας με διαθήκη την κατοικία του στο Ελληνικό Δημόσιο, προκειμένου να στεγάσει το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στη Σμύρνη. Τα εγκαίνια αυτού του προξενικού κτίσματος έγιναν στις 24 Οκτωβρίου του 1955, μόλις ενάμιση μήνα μετά τα «Σεπτεμβριανά» (6-7 Σεπτεμβρίου), στη διάρκεια των οποίων κάηκε η προηγούμενη έδρα του. Από τον περασμένο Σεπτέμβριο το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στεγάζεται και πάλι στην οικία Καπετανάκη, η οποία ανακαινίστηκε εκ βάθρων.
- 6. Οικία Dussaud – Guiffroy (Atatürk Cd 260)
- 7. Οικία Spartali (Σπαρτάλι) – Μουσείο Κεμάλ Ατατούρκ (Gündüğü Cd 242)
- 8. Γαλλικό Προξενείο (Cumhuriyet Blv 153)
- 9. Ξενοδοχείον «Λονδίνο» (Atatürk Cd 40)
- 10. Ξενοδοχείον «Αίγυπτος» (Atatürk Cd 158)
- 11. Μέγαρο Rees (Atatürk Cd 152)
- 12. Καφενείο «Χρυσούν Απίδιον» (Atatürk Cd 146 & 150)
- 13. «Μέγα Ξενοδοχείον Ο Παράδεισος» (Atatürk Cd 114)
- 14. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Sk 1344 No:2)
- Κατά την διάρκεια της περιδιάβασης στην ιστορική προκυμαία της Σμύρνης τα μέλη της Πολιτιστικής Εταιρείας ΠΑΝΟΡΑΜΑ επισκέφθηκαν το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος, όπου έτυχαν εγκάρδιας υποδοχής από την Γενική Πρόξενο, Αργυρώ Παπούλια. Η Γενική Πρόξενος τους μίλησε για την ιστορία του Προξενείου, τις περιοχές της δικαιοδοσίας του και το ρόλο , που επιτελεί. Τόνισε ότι στόχος, ο οποίος υπηρετείται μέσα από πο-

Το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στην Σμύρνη (Κτήριο Καπετανάκη)

λιτιστικές, εμπορικές και άλλες δραστηριότητες , είναι η προώθηση των θέσεων της Ελλάδος και η καλλιέργεια σχέσεων φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των λαών των δύο χωρών. Ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου και η Μαριάννα Κορομηλά πρόσφεραν στην κ. Παπούλια το δίτομο έργο για την βιβλιοθήκη του Γενικού Προξενείου.

Τα μέλη της πολιτιστικής εταιρείας ΠΑΝΟΡΑΜΑ ξεναγήθηκαν στο αρχαιολογικό μουσείο και στην αρχαία αγορά από την Μαριάννα Κορομηλά και πριν αναχωρήσουν για την Αθήνα επισκέφθηκαν σωζόμενες από την πριν το 1922 περίοδο οικίες στον Μπορνόβα και στον Βουτσά.

Το δίτομο έργο «Η Προκυμαία της Σμύρνης, Ανιχνεύοντας ένα σύμβολο προόδου και μεγαλείου» θα παρουσιαστεί σε ειδική εκδήλωση στην Αθήνα, στις 4 Δεκεμβρίου (19.00) στο αμφιθέατρο Cotsen Hall της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών. Θα μιλήσουν οι Κώστας Σταματόπουλος, ιστορικός-συγγραφέας, Μαριάννα Κορομηλά, ιστορικός, Ανδρέας Πακουμάτος, καθηγητής Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, Γιάννης Μτζίκωφ, σκηνογράφος-ενδυματολόγος, και οι συγγραφείς. Συντονιστής ο δημοσιογράφος Τάσος Τέλλογλου.